

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **X. H. H.**, zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Příkop 834/8, Brno, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2019, č. j. 5 A 98/2017 - 41,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2019, č. j. 5 A 98/2017 - 41, **se ruší.**
- II.** Rozhodnutí Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců ze dne 26. 4. 2017, č. j. MV-34864-4/SO-2017, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III.** Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 24 456 Kč do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Marka Sedláka, advokáta se sídlem Příkop 834/8, Brno.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 4. 2017, č. j. MV-34864-4/SO-2017. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání stěžovatele a potvrdila rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 17. 1. 2017, č. j. OAM-1096-22/ZR-2016, kterým správní orgán I. stupně podle § 77 odst. 2 písm. f) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění rozhodném pro nyní projednávanou věc (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zrušil stěžovateli povolení k trvalému pobytu a podle § 77 odst. 3 zákona o pobytu cizinců mu stanovil k vycestování lhůtu 30 dnů.

[2] Stěžovatel pobývá na území České republiky od 27. 11. 2007. S platností od 12. 2. 2014 mu bylo vydáno povolení k trvalému pobytu, neboť pobýval na území České republiky

nepřetržitě po dobu nejméně 5 let. Dne 23. 5. 2016 zahájil správní orgán I. stupně správní řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu, neboť zjistil, že stěžovatel byl pravomocně odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce do 3 let včetně [§ 77 odst. 2 písm. f) zákona o pobytu cizinců].

[3] Konkrétně rozsudkem Okresního soudu Plzeň - město ze dne 30. 9. 2015, č. j. 9 T 42/2015 - 2591, byl odsouzen za přečin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 2 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), za což mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v délce 1 roku a trest vyhoštění v délce 6 let. Tento rozsudek byl k odvolání stěžovatele i státního zástupce zrušen rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 1. 2016, č. j. 9 To 394/2015 - 2757. Krajský soud v Plzni uznal stěžovatele vinným z dvojnásobného přečinu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku a odsoudil stěžovatele k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce 18 měsíců. K výkonu tohoto trestu byl stěžovatel zařazen do věznice s dozorem.

[4] Po propuštění z výkonu trestu zahájil správní orgán I. stupně řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu stěžovatele, v jehož průběhu stěžovatel uvedl, že v České republice žije se svou manželkou T. T. H. (nar. X) a synem T. D. H. (nar. X), oba vietnamské státní příslušnosti, kteří se za ním v roce 2010 přestěhovali. Manželka má na území České republiky povolen dlouhodobý pobyt za účelem podnikání s platností od 16. 11. 2015, syn disponuje povolením k trvalému pobytu za účelem společného soužití cizinců [§ 66 odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců] s platností od 12. 3. 2014. Stěžovatel dále uvedl, že během jeho pobytu ve vězení utrpělo manželství velkou krizi, manželka dokonce podala návrh na rozvod. Přesto spolu dobře vycházejí a chtějí společně vychovávat syna. K synovi má stěžovatel hezký vztah, občas jej bere do kina nebo do zoo. V době výkonu trestu syn stěžovatele dle jeho tvrzení často navštěvoval v doprovodu různých příbuzných (častěji než manželka). S manželkou se domluvili tak, že ve věci úpravy poměrů k dítěti navrhnou soudu střídavou péči.

[5] Správní orgán I. stupně si vyžádal od orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) informace o rodinné situaci stěžovatele; tato zpráva obsahovala následující. Dne 12. 8. 2016 se k OSPOD dostavila manželka stěžovatele. Uvedla, že se stěžovatelem nesdílela společnou domácnost od listopadu 2014, kdy byl stěžovatel zadržen v souvislosti s páchanou trestnou činností. Po propuštění z výkonu trestu se stěžovatel vrátil do společné domácnosti a se synem se vidá každý den. Na jeho výživu hmotně přispívá. Přesto se však plánují rozvést. Z výpovědi manželky stěžovatele dle OSPOD nebylo možné seznat, jakou úpravu poměrů k synovi navrhnou. Původně navrhovala svou péči, poté se domluvili na péči střídavé, následně však na péči otce, neboť stěžovatelova manželka je značně časově vytížená (pracuje jako kadeřnice s čistým výdělkem cca 30 000 Kč). OSPOD dále provedl dne 16. 8. 2016 sociální šetření v domácnosti stěžovatelovy manželky. Během šetření se ve společné domácnosti nacházela celá rodina – stěžovatel, manželka i jejich syn a společně stolovali. Dne 12. 9. 2016 sdělil stěžovatel OSPOD, že již společnou domácnost se svou manželkou nesdílí. Nově bydlí v Kunraticích (přesnou adresu odmítl sdělit, neboť dle jeho slov nejsou na daném místě podmínky vhodné pro výchovu nezletilého). Dále uvedl, že syna vidá každý den, vozí jej denně do školy a přiváží jej domů, neboť matka pracuje dlouho do večera. On se tak o syna ve večerních hodinách stará a vaří mu.

[6] Dne 13. 12. 2016 doložil stěžovatel správnímu orgánu I. stupně usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 4. 10. 2016, č. j. 14 Nc 1063/2016 - 45, kterým bylo řízení o úpravu poměrů k nezletilému synovi přerušeno, neboť rodiče se bez předchozí omluvy nedostavili k jednání nařízenému na 4. 10. 2016.

[7] Na základě výše uvedených informací vydal správní orgán I. stupně dne 17. 1. 2017 rozhodnutí, kterým stěžovateli zrušil platnost povolení k trvalému pobytu. V rozhodnutí uvedl,

pokračování

že existence určitých soukromých a rodinných vazeb „*nepřeváží negativní okolnosti chování cizince, kdy spáchal trestnou činnost jako člen placené sítě převaděčů lidí*“. Manželka není na stěžovateli nijak finančně závislá, neboť podniká s nadprůměrným příjmem. Zrušením trvalého pobytu mu není zakazován kontakt se synem a není mu bráněno v přispívání na jeho výchovu. Jelikož má stěžovatel možnost požádat o jiný druh pobytového oprávnění, nepovažoval správní orgán I. stupně rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu za nepřiměřené. Zásah do svého soukromého a rodinného života si stěžovatel přivodil sám svým protiprávními jednáními. Povolení k trvalému pobytu představuje nejvyšší pobytové oprávnění, a pokud cizinec porušuje české právní předpisy, není ve veřejném zájmu, aby tento pobytový status se všemi výhodami z něho plynoucími cizinci zůstával. Zájem na ochraně veřejného pořádku proto převážil. Ve vztahu k Úmluvě o právech dítěte v závěru rozhodnutí uvedl, že nikde není zakotven požadavek setrvání rodičů dítěte v jednom státě.

[8] Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podal stěžovatel odvolání, které žalovaná žalobou napadeným rozhodnutím zamítla a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdila. Rodinná situace stěžovatele byla dle žalované zjištěna dostatečně, neboť správní orgán I. stupně si pro rozhodnutí vyžádal zprávu OSPOD. Stěžovatel se svou manželkou a synem nepobývá ve společné domácnosti od listopadu 2014. Manželka podala návrh na rozvod, z čehož je zřejmé, že mezi nimi není funkční rodinný vztah. Žalovaná poukázala na usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 4. 10. 2016, č. j. 14 Nc 1063/2016 - 45, kterým bylo řízení o úpravu poměrů k nezletilému synovi přerušeno, a konstatovala, že pokud by měl stěžovatel skutečný zájem o střídavou péči, jistě by se dostavil k nařízenému jednání. Z přechodových razítek v cestovním dokladu stěžovatele je zřejmé, že má stále vazby na svou domovskou zemi. Žalovaná dále zdůraznila některé aspekty spáchané trestné činnosti (potřeba vazebního stíhání, úmyslné páchaní za účelem dosažení zisku, neuhrazení nákladů za výkon trestu odnětí svobody) a dospěla k závěru, že zájem na zrušení povolení k trvalému pobytu je silnější než zájem na zachování stěžovatelových rodinných vazeb. Stěžovateli není bráněno ve výkonu rodičovských práv a není mu zakazován styk se synem. Zdůraznila také, že s ohledem na technické možnosti je možné komunikovat s rodinou také z domovské země.

II. Rozhodnutí městského soudu

[9] Proti rozhodnutí žalované podal stěžovatel žalobu, ve které namítal potřebu provedení výslechu manželky a syna (resp. jeho kolizního opatrovníka). Nelze totiž konstatovat, že účast stěžovatele na výchově syna není potřebná jen proto, že manželka není na stěžovateli finančně závislá. Naopak je potřeba zjistit citovou závislost dítěte na jeho otci a podíl stěžovatele na výchově. Ode dne podání odvolání se nadto situace změnila, neboť stěžovatel se svou manželkou obnovil společnou domácnost a rodina začala opět společně fungovat. Mělo by být zohledněno také to, že ani trestní soud neuložil stěžovateli trest vyhoštění. Došlo k porušení zákazu dvojího potrestání, neboť stěžovatel byl již za své jednání pravomocně odsouzen. Získání nižšího pobytového oprávnění se dle stěžovatele jeví jako pouhá spekulace.

[10] Městský soud shledal, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně. Přestože nebyly provedeny samostatné výslechy manželky a syna, rodinná situace byla dostatečně zjištěna ze zprávy OSPOD. Samotný výslech manželky nadto proběhl v rámci šetření OSPOD. Dále uvedl, že napadené rozhodnutí je co do posouzení rodinného a soukromého života „*zcela vyčerpávající*“. Skutečnost, že stěžovatel obnovil společné soužití se svou manželkou, nemůže mít na posouzení vliv, neboť šlo o změnu okolností po vydání napadeného rozhodnutí. O nedostatečné integraci stěžovatele svědčí také to, že nerozumí českému jazyku, neboť při jeho pohovoru s OSPOD musel být přítomen tlumočnick. Povolení k trvalému pobytu je jednou z mnoha variant, jak může cizinec legálně pobývat na území České republiky. Jeho zrušením mu není zakazován vstup, ale má pouze povinnost vycestovat ze země. Současně má však možnost se do České republiky vrátit či řešit svou pobytovou situaci před okamžikem uplynutí lhůty k vycestování. Zrušení trvalého pobytu je v situaci, kdy má cizinec vybudované vazby v zemi, kde mu bylo povolení

uděleno, citelným zásahem do jeho práv. Zájem na jejich zachování však nemůže mít před veřejným zájmem vždy přednost. Závažnost páchané trestné činnosti musela být dle městského soudu velmi vysoká, neboť stěžovateli byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. Jelikož umožňoval dalším osobám nelegální pobyt na území České republiky, představuje jeho jednání bezesporu ohrožení veřejné bezpečnosti. Neuložení trestu vyhoštění v rámci trestního řízení neznámá, že stěžovateli nemůže být povolení k trvalému pobytu zrušeno. Jeho zrušením ztrácí řadu výhod z něho plynoucích, neztrácí však možnost i nadále na území České republiky pobývat prostřednictvím jiného pobytového oprávnění. Stěžovatelova manželka disponuje samostatným povolením nezávislým na povolení stěžovatele, proto se jí ani jejich syna zrušení stěžovatelova povolení v tomto ohledu nedotkne. Závěrem městský soud uvedl, že řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu a trestní řízení jsou na sobě nezávislá, zásada zákazu dvojího trestání se zde proto neuplatní. Městský soud tak žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalované

/vč. repliky stěžovatele/

[11] Rozhodnutí městského soudu napadl stěžovatel kasační stížností; má za to, že spočívá na nesprávném posouzení právní otázky a nedostatku důvodů. Konkrétně pak namítal nepřiměřenost dopadů rozhodnutí do svého rodinného a soukromého života. Ze zprávy OSPOD totiž vyplynulo, že se stěžovatel vídá se svým synem každý den, mj. mu denně chystá večeři. V době provádění šetření OSPOD měl stěžovatel zajištěno pouze provizorní bydlení, v současné době je však situace odlišná. Správní orgány se měly zaměřit na zjišťování skutečného citového vztahu stěžovatele k jeho synovi, nikoli na možnosti platit výživné. Městský soud uvedl, že v rámci šetření OSPOD proběhl výslech stěžovatelovy manželky – to však dle stěžovatele není pravdivé. Výslech musí probíhat předepsanou formou, nikoli pouhými citacemi toho, co stěžovatelova manželka v průběhu šetření řekla. Úřední osoba navíc mohla tvrzení manželky nesprávně pochopit a dezinterpretovat je, zprávu OSPOD proto stěžovatel nepovažuje za způsobilý důkaz. Současně však upozornil na to, že z ní jednoznačně vyplývá, že se stěžovatel denně o svého syna stará.

[12] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti zopakovala, že rozhodnutí o zrušení povolení k trvalému pobytu nezakazuje stěžovateli kontakt se svým synem. Rovněž Úmluva o právech dítěte připouští i oddělení dítěte od rodičů. Ke zprávě OSPOD žalovaná uvedla, že její nezákonnost stěžovatel v žalobě nenamítal. Nadto ani neoznačil, které její části by měly být vadné, a sám z této zprávy ve své kasační stížnosti vycházel. Z této zprávy také vyplynulo, že stěžovatel se svou manželkou společnou domácnost nesdílí, neboť sám stěžovatel uvedl, že bydlí na jiné adrese (tuto adresu odmítl sdělit). Tvrzením, že v současné době již společnou domácnost sdílí, fakticky jen potvrdil to, že v době rozhodování společnou domácnost nesdíleli. Žalovaná proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[13] Na vyjádření žalované reagoval stěžovatel replikou, ve které namítal, že rozhodnutí o zrušení povolení k trvalému pobytu je materiálně rozhodnutím o správním vyhoštění, neboť její nutí k opuštění území České republiky ve lhůtě stanovené k vycestování, aniž by měl zaručenou možnost návratu. Stěžovatel nesouhlasil s vypořádáním námitky o porušení zákazu dvojího potrestání. Zrušení povolení k trvalému pobytu je nezpochybnitelně reakcí na spáchaný trestný čin a je natolik zásadní, že jej lze vnímat jako trest. Úvahy městského soudu o vysoké závažnosti spáchaného trestného činu pak nemají podle názoru stěžovatele oporu v odsuzujících rozsudcích.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů,

pokračování

ověřil při tom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k následujícímu závěru.

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Podstata této věci tkví z posouzení otázky přiměřenosti dopadů rozhodnutí do rodinného a soukromého života stěžovatele.

[17] Aby mohly správní orgány správně posoudit věc samu, musí mít dostatečným způsobem zjištěn skutkový stav. Dostatečné zjištění skutkového stavu je v tomto ohledu základním předpokladem pro správné posouzení věci. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), v tomto směru hovoří v § 3 o tom, že správní orgán postupuje „...*tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2*“ (tj. základními zásadami činnosti správních orgánů). Jinak řečeno, jakkoli je správní řízení obecně ovládáno zásadou vyšetřovací a zásadou materiální pravdy (§ 3 a § 50 odst. 2 a 3 správního řádu), není povinnost zjišťování skutkového stavu věci absolutní, ale je vázána na neexistenci důvodných pochybností (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 5 Azs 276/2016 - 48). Správní orgány tedy mohou dospět ke správnému posouzení věci za předpokladu, že o zjištěném skutkovém stavu neexistují důvodné pochybnosti.

[18] Při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí zohledňují správní orgány v souladu § 174a zákona o pobytu cizinců zejména „*závažnost nebo druh protiprávního jednání cizince, délku pobytu cizince na území, jeho věk, zdravotní stav, povahu a pevnost rodinných vztahů, ekonomické poměry, společenské a kulturní vazby navázané na území a intenzitu vazeb ke státu, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ke státu jeho posledního trvalého bydliště*.“ Jelikož je však stěžovatel otcem nezletilého dítěte, se kterým do nástupu výkonu trestu (resp. do doby svého zadržení) sdílel společnou domácnost, musí být v souladu s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte předním hlediskem právě zájem dětí. Toto hledisko nejlepšího zájmu přenáší Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) i do posuzování zásahů smluvních stran Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) do rodinného života cizinců ve smyslu čl. 8 Úmluvy, jež se dotýkájí (především nezletilých) dětí, a přisuzuje mu zejména ve své recentní judikatuře zcela zásadní význam – ne však v tom smyslu, že by musela vždy a za všech okolností převládnout nad konkurujícím veřejným zájmem, ale právě z hlediska procesního. ESLP tedy posuzuje, zda příslušné správní orgány a soudy věnovaly dostatečnou pozornost hledání spravedlivé rovnováhy mezi nejlepším zájmem dítěte a případným konkurujícím veřejným zájmem.

[19] Potřebu zohledňování nejlepšího zájmu dítěte zdůraznil ve svém nedávném nálezu také Ústavní soud, když uvedl, že jeho vážení musí být materiálně obsaženo v odůvodnění daného rozhodnutí; viz náleze ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19. Ve smyslu tohoto nálezu představuje řízení o zrušení trvalého pobytu stěžovatele kategorií řízení, jejichž účelem není přímo zasáhnout do právního postavení dítěte (tj. přímo rozhodovat o jeho právech a povinnostech). Toto řízení má však na dítě nezpochybnitelný zprostředkovaný právní dopad, neboť jeho výsledek je nepominutelně spojen s navazující změnou jeho právního postavení.

[20] Současně i judikatura Nejvyššího správního soudu vyžaduje nejlepší zájem dítěte náležitě posoudit; k tomu srov. např. rozsudek ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 383/2019 - 40, či ze dne 29. 5. 2020, č. j. 5 Azs 220/2019 - 33, ve kterých Nejvyšší správní soud vymezil kritéria, jimiž je třeba se v této souvislosti řídit při posuzování přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života cizince; obdobně též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5 Azs 404/2019 - 28, ze dne 27. 3. 2020, č. j. 5 Azs 347/2019 - 33, či ze dne 17. 4. 2020, č. j. 5 Azs 94/2019 - 33. V kontextu výše citované judikatury bylo tedy potřeba hodnotit i přiměřenost rozhodnutí, která jsou předmětem přezkumu v nynější věci, tj. hodnotit napadená rozhodnutí vzhledem k zájmům nezletilého dítěte.

[21] V nyní posuzované věci dospěly správní orgány k závěru, že rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu stěžovatele nebude z hlediska jeho rodinného a soukromého života nepřiměřené, prakticky pouze na základě zprávy OSPOD, kterou si vyžádal před vydáním prvostupňového rozhodnutí správní orgán I. stupně. To samo o sobě jistě nelze správním orgánům vytýkat. Naopak, její vyžádání bylo zcela namístě. Pakliže je však tato zpráva z hlediska posouzení přiměřenosti dopadů zásadním a *de facto* jediným podkladem, musí se jednat o podklad dostatečný, resp. nemohou z ní o zjištěném skutkovém stavu vyplývat důvodné pochybnosti. V takovém případě by totiž skutkový stav nebyl zjištěn dostatečně, a základní předpoklad pro správné posouzení věci by tak nebyl naplněn (viz výše).

[22] Nejvyšší správní soud ze spisu ověřil, že zpráva OSPOD představuje fakticky pouze přepis tvrzení stěžovatelovy manželky a stěžovatele samotného. Manželka stěžovatele přitom uvedla, že se stěžovatel se synem vídá každý den a na svého syna hmotně přispívá. Stěžovatel pak uvedl, že již společnou domácnost nesdílí, po propuštění z výkonu trestu však hradí veškeré synovy potřeby (oblečení, knihy, sešity, jídlo). Na tato tvrzení přitom správní orgány vůbec nereagovaly a nijak se s nimi nevypořádaly.

[23] Pokud jde o zmíněné důvodné pochybnosti, ze zprávy OSPOD není možné zjistit, na jaké úpravě poměrů k nezletilému synovi se manželé vlastně dohodli. Stěžovatel v průběhu správního řízení uvedl, že se s manželkou domluvili na střídavé péči. Manželka stěžovatele přitom nejprve uvedla, že navrhovala svou péči, poté střídavou, následně však své tvrzení opět změnila s tím, že se dohodli na péči stěžovatele, neboť sama je velmi pracovně vytížená, a stěžovatel by se tak nezletilému synovi mohl věnovat více. Není tedy jasné, jak péče o syna vlastně probíhá a jak tuto péči manželé hodlají realizovat v budoucnu. Zda se o něj stará výlučně stěžovatelova manželka, stěžovatel, či zda se na jeho péči a výchově podílí oba srovnatelným způsobem. Přes tyto nejasnosti žalovaná uzavřela, že mezi manžely není funkční vztah, a to z toho důvodu, že byl podán návrh na rozvod. K takovému závěru však nelze dojít jen z důvodu zahájení řízení o rozvod manželství. I v těchto případech spolu rodiče mohou (a jistě by měli) vycházet a být schopni se na péči o své dítě domluvit. Z negativních emocí, které často vztah rozvádějících se manželů doprovází, pak nelze bez dalšího usuzovat o nefunkčnosti vztahu mezi rodiči navzájem, jakož i o nefunkčnosti jejich vztahů ke společnému dítěti. A přestože stěžovatel nedoložil, jakým způsobem se dále vyvíjí řízení o rozvodu manželství, i když následně v žalobě sám tvrdil, že se svou manželkou společnou domácnost obnovili, nelze z toho bez dalšího dovodit závěr o nefunkčnosti rodiny.

[24] Za podstatné však Nejvyšší správní soud považuje skutečnosti svědčící o faktickém rodinném životě stěžovatele. Při sociálním šetření provedeném dne 16. 8. 2016 navštívil OSPOD domácnost stěžovatelovy manželky. V této domácnosti se nacházel také stěžovatel a celá rodina společně stolovala. To ostatně OSPOD uvedl právě ve zmiňované zprávě, která k provedenému šetření konstatuje následující: *„Bylo zjištěno, že nezletilý D. má v bytě samostatný pokoj. Během šetření se kromě nezletilého a matky v obydlí nacházel i otec dítěte a společně stolovali. Nezletilý působil spokojeným dojmem. Byt byl sbledán v čistotě a pořádku.“* Skutečnost, že se stěžovatel nacházel v době provedení šetření v domácnosti své manželky a společně s rodinou stoloval, pak svědčí právě o tom, že kontakt se synem udržuje a s rodinou tráví společný čas, navzdory zahájenému řízení o rozvod manželství. Z obsahu spisu přitom nevyplývá, že by byl stěžovatel o návštěvě OSPOD nějakým způsobem předem informován. Provedené šetření lze proto chápat jako indicii svědčící spíše o faktickém fungujícím rodinném soužití stěžovatele se svou rodinou.

[25] Na druhou stranu Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel dne 19. 10. 2014 (tj. před nástupem do výkonu trestu) napadl svou manželku tak, že ji udeřil do spánku a následně chytil „do kravaty“, což poté projednávala přestupková komise jako narušení občanského soužití drobným ublížením na zdraví, jak je uvedeno v odsuzujícím rozsudku Okresního soudu Plzeň - město ze dne 30. 9. 2015, č. j. 9 T 42/2015 - 2591 (tento rozsudek byl sice zrušen rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 1. 2016, č. j. 9 To 394/2015 - 2757, zrušení se však hodnocení

pokračování

chování stěžovatele z tohoto pohledu nijak nedotklo). Tuto skutečnost však správní orgány (ani městský soud) vůbec nezohlednily. Chování stěžovatele ke své manželce přitom představuje podstatný aspekt pro zhodnocení jejich vzájemných rodinných vztahů. Nevybíravé chování k ní (matce společného dítěte) může mít nepochybně negativní dopad také do vztahu k nezletilému dítěti, a to jak tím, že dítě vnímá vzájemné rozpory svých rodičů zvláště citlivě, tak i z hlediska možného přisvojení si způsobu chování samotným dítětem.

[26] Správní orgány však o nefungujících rodinných vztazích usuzovaly nikoli z uvedeného napadení, ale ze zprávy OSPOD, která však svědčí spíše ve prospěch stěžovatele, resp. vypovídá o tom, že stěžovatel s manželkou a synem vychází. Dlužno však podotknout, že již v době prováděného šetření dosahoval nezletilý syn věku téměř 10 let (nar. X, šetření bylo provedeno 16. 8. 2016). Přestože mu v tomto případě nesvědčila z hlediska jeho věku domněnka o schopnosti formulovat své názory, zakotvená v § 867 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, nejednalo se o natolik malé dítě, které by o existenci vazeb na svého otce nemohlo ničeho samo uvést. Správní orgány však bez dalšího odmítly z jeho strany získat jakékoli vyjádření. Ani pracovník OSPOD, který dne 16. 8. 2016 prováděl místní šetření v domácnosti stěžovatelovy manželky a který je z tohoto pohledu osobou k tomu povolánou, nepoložil nezletilému synovi jedinou otázku, kterou by získal zcela autentickou reakci nezletilého.

[27] Z výše uvedeného není jasné, do jaké míry se skutečně jedná o fungující rodinné vztahy. Ze správního spisu vyplývají jak skutečnosti svědčící o faktickém rodinném životě stěžovatele a udržování rodinných vztahů se svou manželkou a synem, tak také o tom, že tyto vztahy nejsou zdaleka ideální. Posouzení přiměřenosti dopadů rozhodnutí pak uzavřely správní orgány tím, že rozhodnutím o zrušení trvalého pobytu není stěžovateli bráněno v kontaktu se synem a není mu znemožněno přispívat na jeho výchovu. Rodinný život však není zdaleka představován pouhou vyživovací povinností, kterou by jistě stěžovatel mohl plnit ze své domovské země (resp. i z jakékoli jiné země). Jeho podstata je naopak v udržování pravidelných osobních kontaktů a upevňování vzájemných vztahů. Přestože existují technické možnosti, jak se se členy rodiny spojit navzdory velkým geografickým vzdálenostem, jak poukazovala žalovaná, nelze tuto formu kontaktu bez dalšího upřednostňovat před kontaktem osobním, je-li rodina skutečně fungující. Tomu však musí odpovídat konkrétní skutková zjištění obsažená ve spise. Pouze na základě nich pak mohou správní orgány vážit, zda stěžovatel představuje natolik velké riziko pro stát (resp. s ohledem na své chování také pro členy své rodiny, zejm. manželku a nezletilého syna), že omezení jejich osobního kontaktu nebude z hlediska zásahu do rodinného a soukromého života nepřiměřené.

[28] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že správní orgány nedostály své povinnosti dostatečným způsobem zjistit skutkový stav – tj. postavit na jisto, do jaké míry se stěžovatel o svého syna skutečně stará a jakým způsobem je do jeho výchovy zapojen. Pakliže však nebylo možné ze zprávy OSPOD zjistit, jakým způsobem péče o nezletilého syna vlastně probíhá, který z rodičů a do jaké míry se na ní reálně podílí (existovaly nejasnosti ohledně navrhované úpravy poměrů, při provedeném šetření se stěžovatel nacházel v domácnosti své manželky, před výkonem trestu odnětí svobody však svou manželku fyzicky napadl), nebylo možné z takto zjištěného skutkového stavu vyjít a hodnotit přiměřenost dopadů správního rozhodnutí, neboť nebyl naplněn základní předpoklad pro správné posouzení věci. Jelikož městský soud napadené rozhodnutí žalované potvrdil a ztotožnil se se závěrem, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně, nemohlo jeho rozhodnutí z tohoto pohledu obstát. Ze stejného důvodu pak nemohl ani Nejvyšší správní soud hodnotit, zda dopady rozhodnutí do rodinného a soukromého života stěžovatele skutečně byly přiměřené, či nikoli.

[29] V dalším řízení je žalovaná povinna zjistit, zda jsou rodinné vazby stěžovatele na manželku a syna na území České republiky natolik silné, že převáží nad zájmem státu na zrušení jeho trvalého pobytu. To však neznamená, že se žalovaná bude zabývat jen a pouze tím, zda stěžovatel se svým synem sdílí společnou domácnost a jakou částku na svého syna

příspěvá. Podstatný je zejm. reálný kontakt stěžovatele s rodinou a reálná potřeba dítěte setrvat s oběma rodiči, čemuž musí odpovídat zjištěné skutečnosti (vč. případných skutečností svědčící v neprospěch zachování současných rodinných poměrů).

[30] Současně je nezbytné zdůraznit, že kritérium nejlepšího zájmu dítěte není kritériem absolutním, které musí vždy a za všech okolností převážit nad jiným konkurujícím zájmem (zde: zájmem státu na zrušení trvalého pobytu stěžovatele). Správní orgány však musí zájem nezletilého dítěte nejprve dostatečně definovat. Při jeho definování je podstatné mít na paměti, že nemusí vždy spočívat v setrvání s oběma rodiči ve společné domácnosti. V některých případech může naopak spočívat v zajištění řádné výchovy tím, že dítě nebude vystaveno závadnému chování jednoho z rodičů. Tomu však musí odpovídat konkrétní skutková zjištění, ze kterých o celkovém skutkovém stavu nebudou vyplývat důvodné pochybnosti. Teprve poté mohou správní orgány vážit, který z definovaných zájmů převáží.

V. Závěr a náklady řízení

[31] Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační stížnost stěžovatele důvodnou, a proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek městského soudu.

[32] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu, a pokud již v řízení před městským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí městského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než rozhodnutí žalované zrušit. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

[33] V případě, že Nejvyšší správní soud zruší rozsudek městského soudu a současně zruší i rozhodnutí žalovaného správního orgánu, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí městského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 ve spojení s § 120 s. ř. s.

[34] Stěžovatel měl ve věci plný úspěch, proto mu podle § 60 odst. 1 s. ř. s. přísluší vůči neúspěšné žalované právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil. Tyto náklady jsou tvořeny souhrnnou částkou 8000 Kč za tyto soudní poplatky: soudní poplatek za žalobu ve výši 3000 Kč a soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5000 Kč.

[35] Dále jsou náklady řízení tvořeny částkou připadající na zastoupení stěžovatele advokátem Mgr. Markem Sedlákem, a to jak v řízení před městským soudem, tak v řízení před Nejvyšším správním soudem. Pro určení výše nákladů spojených s tímto zastoupením se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“). Zástupce stěžovatele učinil ve věci 4 úkony právní služby, kterými jsou převzetí a příprava zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu] a 3 písemná podání soudu ve věci samé [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], jimiž jsou žaloba (vč. návrhu na přiznání odkladného účinku), kasační stížnost a replika k vyjádření žalované (doplnění kasační stížnosti). Za každý úkon právní služby v dané věci náleží mimosmluvní odměna ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy za jeden úkon právní služby připadá částka 3400 Kč. Vzhledem k tomu, že ve věci byly učiněny 4 úkony právní služby, náleží stěžovateli částka 13 600 Kč, zvýšená o DPH v sazbě 21 % na částku 16 456 Kč.

pokračování

[36] Celková částka náhrady nákladů řízení před městským soudem a před Nejvyšším správním soudem tak činí 24 456 Kč (8000 Kč + 16 456 Kč), kterou je žalovaná povinna zaplatit stěžovateli k rukám jeho zástupce Mgr. Marka Sedláka, advokáta se sídlem Příkop 834/8, Brno ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 12. června 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu